

Diego de la Fuente

5º Educación Primaria

Día das letras galegas 2022

FLORENCIO M. DELGADO GURRIARÁN

BIOGRAFÍA

Florencio Manuel Delgado Gurriarán naceu na aldea de Córghomo, no concello ourensán de Vilamartín de Valdeorras, o 27 de agosto de 1903. Era fillo de Florencio e Consuelo e o máis pequeno dos cinco irmáns.

Estudou primaria e bacharelato en Palencia e Valladolid, cidades ás que foi destinado seu pai, que era profesor da Escola de Peritos Agrícolas.

En Valladolid fixo a carreira de Dereito e despois exerceu como avogado no Barco de Valdeorras.

Despois da Guerra marchou a México e alí casou con Celia, filla de emigrantes galegos e coa que tivo cinco fillos.

No ano 1934 editouse o seu libro de poemas *Bebedeira*, ao que lle seguiron *Galicia infinda*, *Cantarenas* e *O soño do Guieiro*.

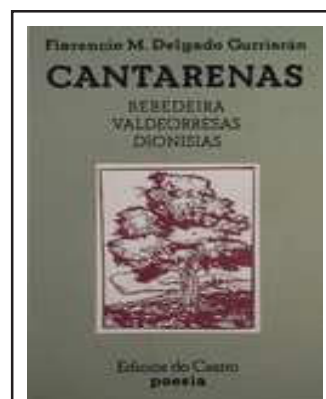
En México colaborou na revista *Vieiros* e no programa radiofónico *A Hora de Galicia*, que estivo en antena todos os domingos durante case vinte anos.

Faleceu en Fair Oaks, California, o 14 de maio de 1987 cando visitaba a un dos seus cinco fillos.

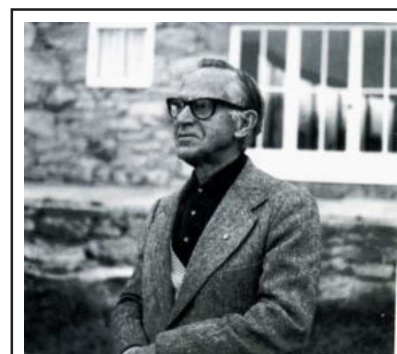
Foi membro da Real Academia Galega e esta dedícalle o Día das Letras de 2022 pola súa contribución á defensa do noso idioma e da nosa cultura.

A familia Delgado Gurriarán ao completo. Florencio, de pé, o primeiro á dereita.

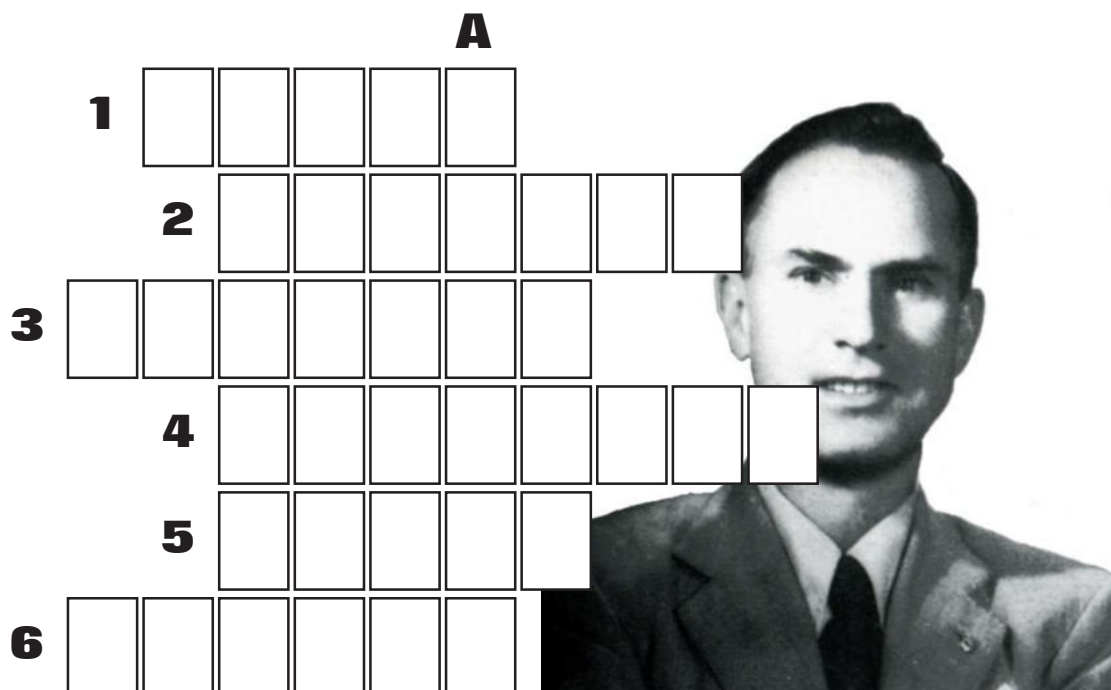
En *Cantarenas* recóllense poemas dedicados por Florencio ao viño e á súa terra de Valdeorras.

Florencio, en Sargadelos, no ano 1981 durante a súa última visita a Galicia.

QUE SABES DE FLORENCIO M. DELGADO?

1. Resolve o encrucillado cos datos da biografía de Florencio Delgado.

HORIZONTAIS

1. Nome da muller de Florencio.
2. Aldea natal.
3. Nome dunha revista que fundou en México.
4. Nome da nai.
5. Cantos anos estivo emitíndose en México o programa radiofónico *A hora de Galicia*. Case....
6. País no que se exiliou despois da guerra.

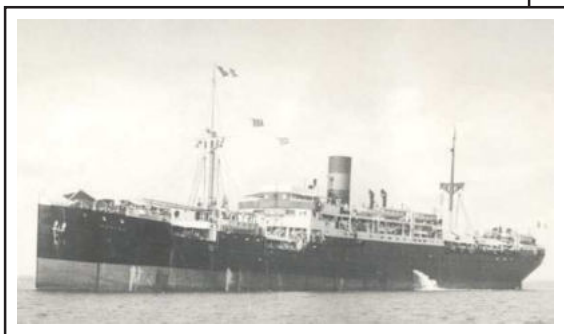
VERTICAIS

- A. Mes no que naceu un día vinte e sete do ano 1903.

HORIZONTAIS 1. CELIA 2. CÔRGOMO 3. VIEIROS 4. CONSUELO 5. VINTE 6. MÉXICO
VERTICAIS A. AGOSTO

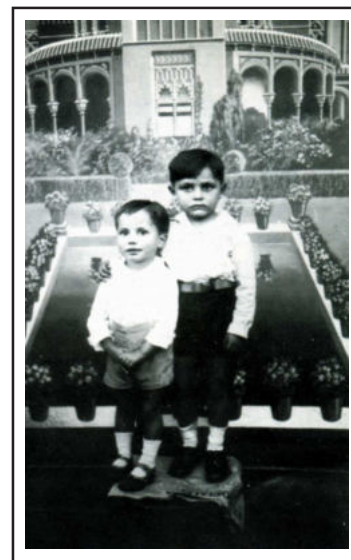
2. Cando, ao igual que outra moita xente de Galicia, Florencio tivo que exiliarse a América, había que facelo en barco, neste caso o Ipanema, nunha viaxe que duraba uns 25 días.

Se a distancia entre Galicia e México son 8594 kilómetros e a viaxe duraba 25 días, cantos kilómetros percorría o Ipanema cada día? Se o pasamos a metros, cantos nos saen?

3. Marca as oracións sobre Florencio Delgado Gurriarán que son falsas e corríxeas.

- Florencio naceu no Barco de Valdeorras.
- Os seus pais foron Florencio e Consuelo.
- O autor tiña catro irmáns.
- Emigrou a Arxentina antes da guerra.
- Foi colaborador na revista Roteiros.
- Morreu en 1987 en Estados Unidos.

4. Escribe oito palabras que conteñan as letras do nome do autor.

FLORENCIO MANUEL DELGADO GURRIARÁN

						F	A	M	E										

5. O primeiro libro que escribe Florencio é un libro de poemas titulado *Bebedeira* que é unha homenaxe á súa terra. Atrévete a crear un poema de catro versos sobre a túa terra e facer un debuxo?

<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
-------------------------	--

6. Florencio tivo que exiliarse a México, país situado no continente americano. Nomea os seis continentes e algún país de cada un deles.

CONTINENTE	PAÍS

CONTINENTE	PAÍS

7. Imaxina que, como Florencio, escribes un libro homenaxe á túa terra. Que título lle poñerías? Como sería a súa portada?

A Don Baldomero García Fernández,
admirado berciano e valdeorrés, con
agarimo.

Nado en terras de León
o río Sil, pandigueiro
como mozo das festas,
camiña polo Bierzo
libando o bo «clarete»
daqueles viñedos.
Sempre cabo das vides
percorre o seu vieiro,
a folgar nos relanzos,
a choutar nos laxedos.
mais, ouvindo a chamada
da Viura e do Godello
que o mel dos acios brindan
no veigal solleiro
e ricaz dos «Xigurros»,
o Sil, vindimarego,
a súa terra abandona,
pasa a fronteira por camiño esgrevio
e, ao chegar a Valdeorras,
namorado do Val, faise galego.

pandigueiro: divertido,
gracioso

relanzo: parte dun río onde
a auga vai máis lenta ou se
detén

choutar: saltar

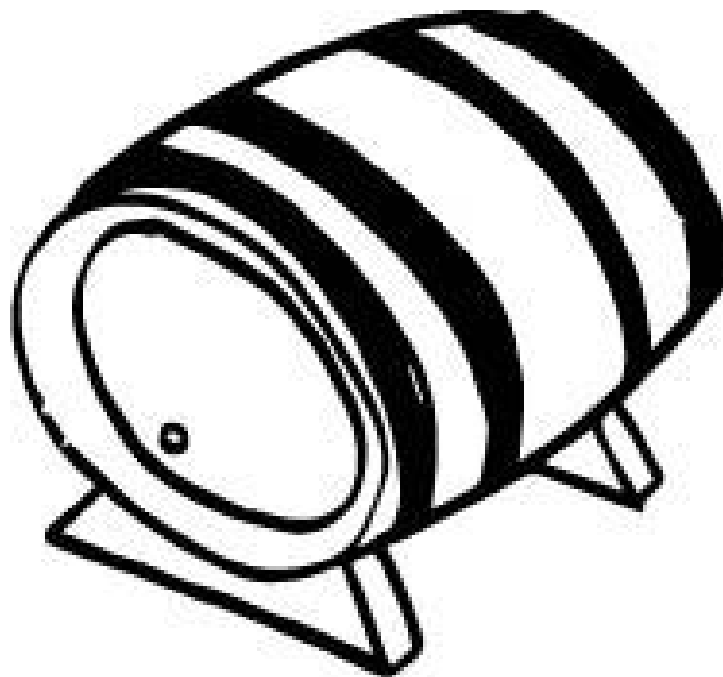
solleiro: con moito sol

esgrevio escabroso

Percorre, afouto, terras
de frondosos bacelos
criadoiros de mostos
consolo dos sedentos.
Acaróase ao Miño
para xuntos, ruar no mesmo rueiro;
a «espora», en Ribadavia
con Sousón e Verdello;
no Rosal, de Caíño,
o grolo derradeiro...
E a xolda dos compadres
mergúllase no Océano!

. . . . .
Saga do Sil enófilo,
inquedo e pandigueiro.

acaróase: achégase

bacelos: videiras novas

enófilo: que lle gusta o viño

SAGA DO RÍO PÁNDIGO

1. Unha comarca é un grupo de concellos. No texto menciónase unha das cincuenta e tres comarcas galegas, Valdeorras.

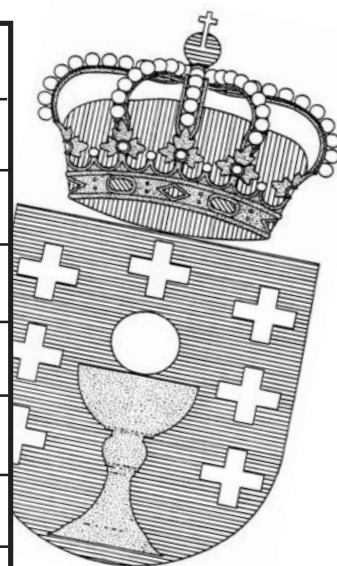
Localiza na sopa de letras as comarcas galegas do recadro.

Bergantiños
Terra Chá
A Mariña
Deza
A Limia
O Morrazo
Barbanza
Fisterra

C B T D Ñ Q Z F L R H V
N B E R G A N T I Ñ O S
O L R S Z A C E X P V G
M O R I D N A G B R F Q
O L A C S T D Z D Ñ I F
R N C E A C E H R X S P
R V H Z L Ñ Z G P S T B
A M A R I Ñ A E C X E T
Z H Ñ G M D X F B A R U
O D F R I E V T Ñ L R N
Z H S B A R B A N Z A X

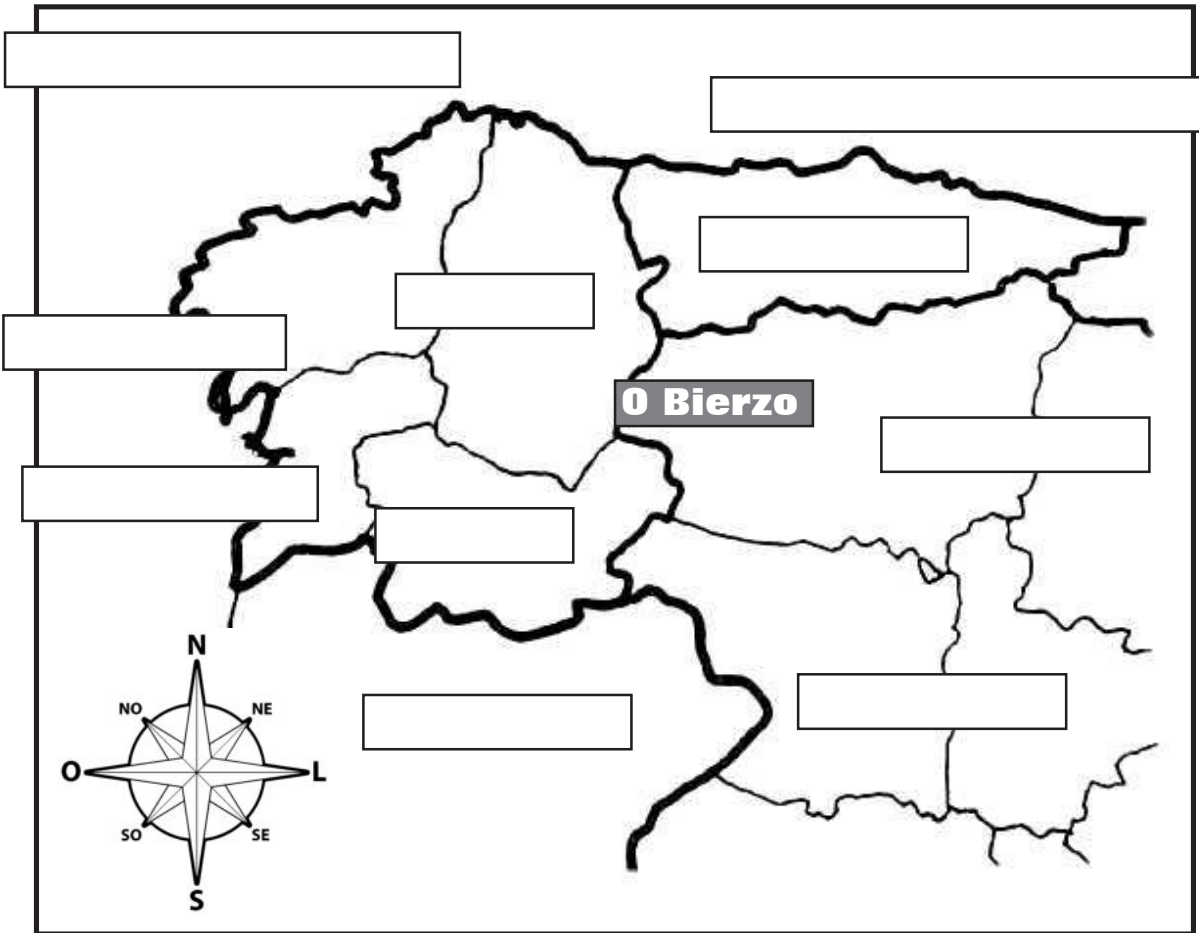
2. Busca un concello de cada unha das comarcas da sopa de letras.

Bergantiños	
Terra Chá	
A Mariña	
Deza	
A Limia	
O Morrazo	
Barbanza	
Fisterra	

3. O texto tamén nomea a comarca do Bierzo, a cal pertence a Castela e León. Busca no mapa e escribe o nome das provincias que son limítrofes con Galicia. A continuación pon o nome das provincias galegas e con que limitamos ao norte, sur, leste e oeste.

**A Coruña Portugal Zamora Lugo Mar Cantábrico
Asturias Ourense Pontevedra León Océano Atlántico**

4. Fai unha oración con cada unha destas palabras que aparecen no poema *Saga do río Pándigo*.

Laxedo: _____

Rueiro: _____

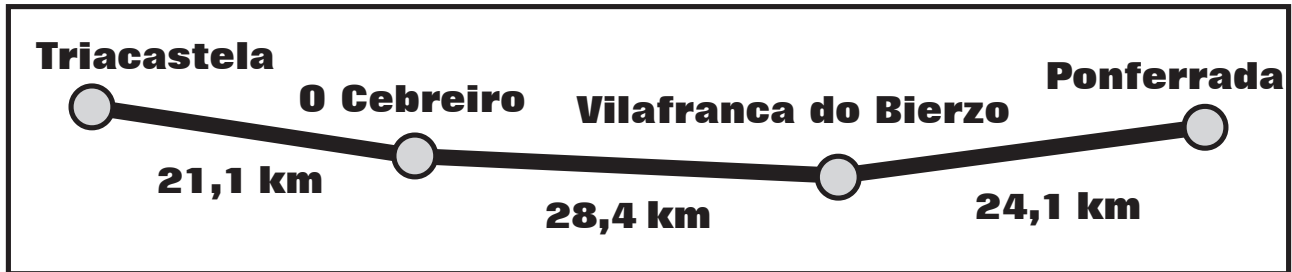
Fronoso: _____

Acios: _____

Rueiro: _____

5. O Camiño francés é a ruta con maior tradición histórica do Camiño de Santiago. Algunhas das súas etapas transcorren pola comarca do Bierzo ata chegar ao Cebreiro.

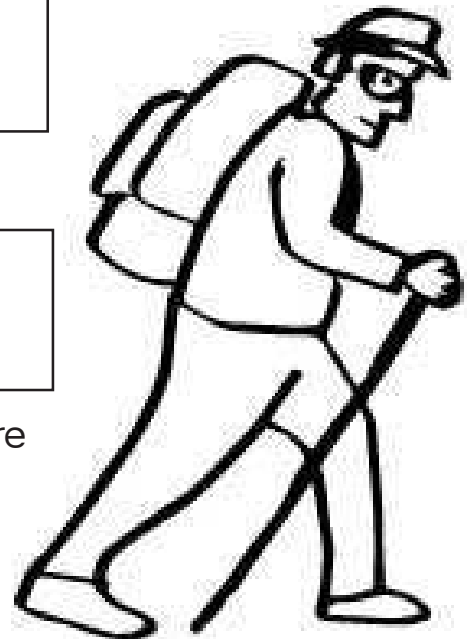
Mirando os datos do recadro, contesta.

■ Cantos kilómetros hai de Ponferrada a Triacastela?

■ E de Villafranca a Triacastela?

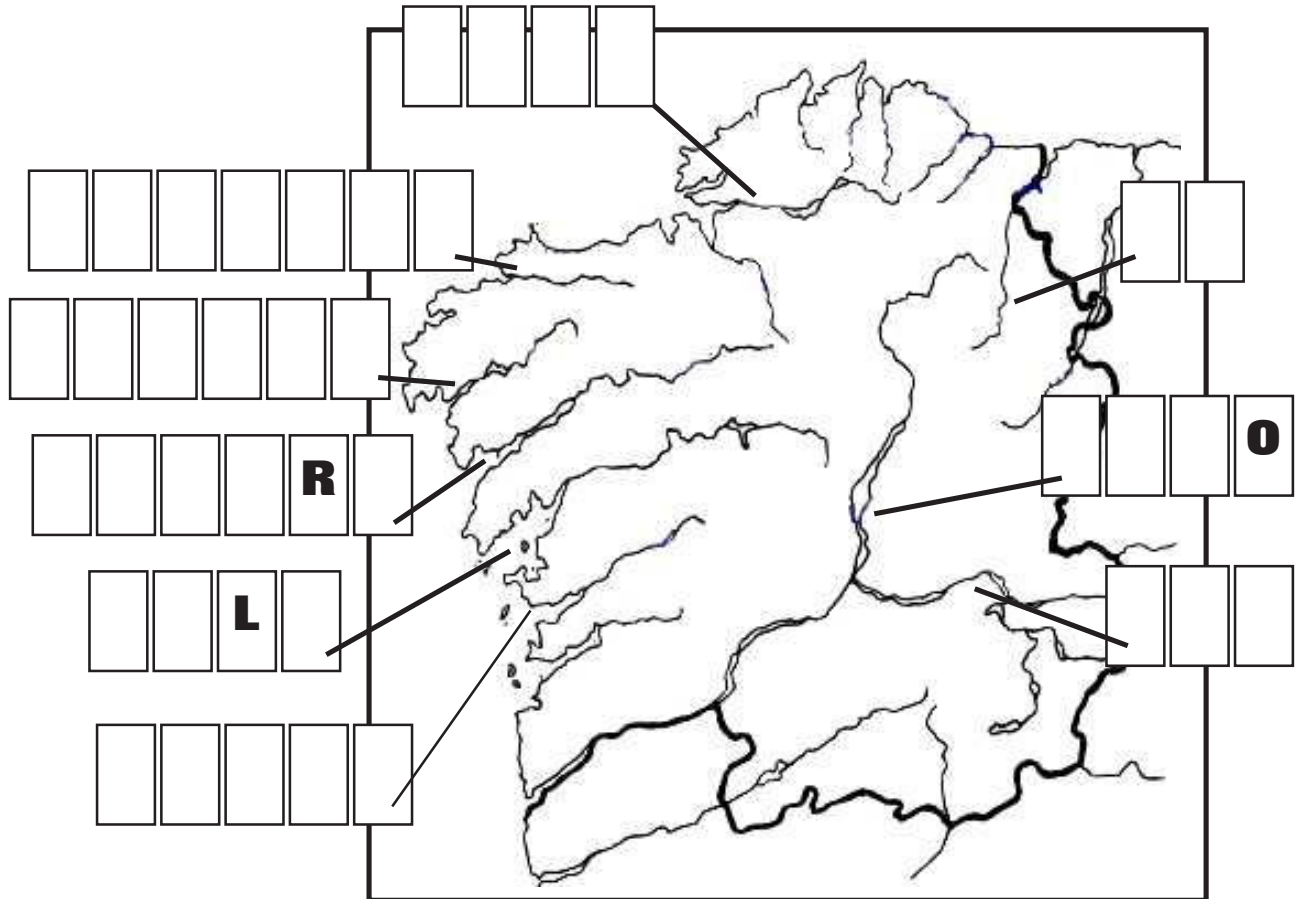
■ Se para a seguinte parada na ruta hai o dobre de kilómetros que do Cebreiro a Triacastela, cantos kilómetros serán?

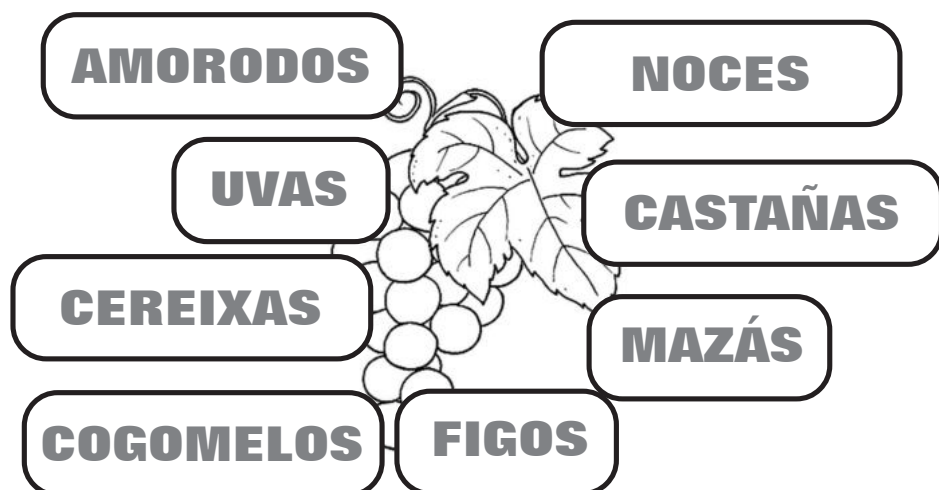
■ Para rematar, busca no Google Maps canto tempo levaría facer o traxecto de Ponferrada a Triacastela en coche e camiñando.

6. O texto fala do río Sil, un dos ríos importantes de Galicia. Es capaz de localizar no mapa o Sil e o resto dos ríos?

**MIÑO EUME EO ULLA ANLLÓNS
TAMBRE LÉREZ XALLAS SIL**

7. No texto fala das vides e dos viñedos. A vendima, que é cando se recollen as uvas, empeza sobre o mes de setembro. Que outros produtos do outono coñeces? Colorea cinco.

Salve!

Branca, branquiña, branqueira,
alta bandeira galega:
branca como unha pombiña,
azul, coma o mar da Terra.

Branca é a espuma do mar,
branca é a cor da pureza;
por iso es ti tamén branca,
salve,
miña bandeira galega!

Galiza a do ceo azul,
do mar azul rodeada;
por iso ti es azul,
azul, azul, azulada,
salve,
bandeira da Patria amada!

Deixa que os ignorantes
digan de ti o que queiran,
do rei Breogán os fillos
sempre ollarán nesa enseña,
azul e branca bandeira,
o rexurdir vitorioso
da nosa Patria Galega.
Salve Bandeira!

R.MIÑO

SALVE

1. Que tipo de texto é? Arrodea a resposta correcta.

Narrativa   poesía   biografía   ensaio

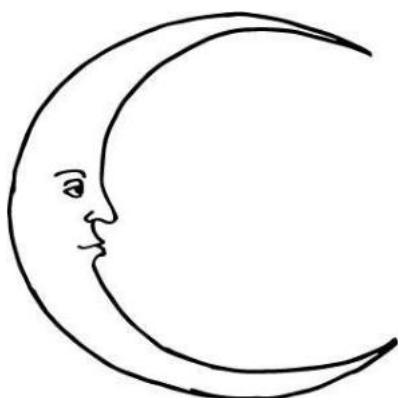
2. Cal é a idea principal do texto?

---

3. Ao principio do texto aparece unha familia léxica. Cal é?

Forma familias léxicas a partir das seguintes palabras.

Mar				
Lúa				
Flor				
Baile				

4. Tamén aparecen dúas palabras que pertencen ao mesmo campo semántico. Cales son? A que campo semántico pertencen? Completa con catro palabras máis.

PALABRAS	CAMPO SEMÁNTICO	OUTRAS PALABRAS
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>		<input type="text"/>
		<input type="text"/>
		<input type="text"/>

5. Atopa na sopa de letras esas seis palabras que aparecen no texto.

Breogán   bandeira   rei   patria   Galiza   iñorante

6. Breogán é un rei mitolóxico celta. Unha das festividades celtas máis coñecidas é o Samaín. Lembras en que estación e mes do ano se celebran as seguintes festividades?

	mes	estación
Samaín		
San Xoán		
Magosto		
Os maios		
Entroido		

7. Cal é a túa festividade favorita do ano e por que? Explicao brevemente.

---

8. Varias palabras deste poema aparecen tamén na letra do Himno Galego. Pescuda sobre o tema e contesta ás seguintes preguntas.

▷ Cales son as palabras?

▷ Quen escribiu a letra do himno?

▷ E a música? _____

▷ Onde se interpretou por vez primeira? _____

9. O símil ou comparación é unha figura que consiste en establecer unha relación de semellanza entre dúas cousas, imaxes, ideas... Que símil aparece no texto? Escribe ti outros dous.

O símil é _____

Outros dous símiles _____
